

Økonomiske tiltak under pandemien og i årene som kommer

Torfinn Harding
Universitetet i Stavanger

Magne Mogstad
University of Chicago

Plan

1. Forståelsen av krisen

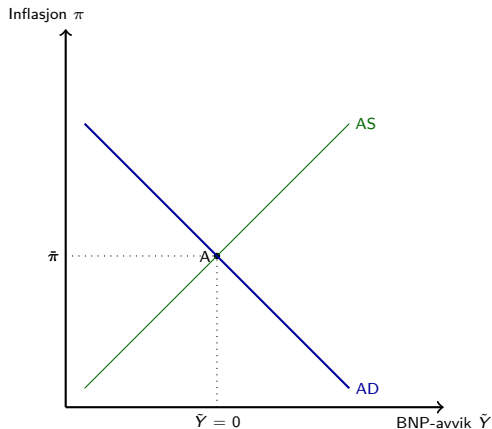
- 1.1 Utgangspunktet
- 1.2 Selvregulering
- 1.3 Inntektssikringen skiftet formue fra offentlig til privat sektor
- 1.4 Kostnader ved bruk av offentlige midler

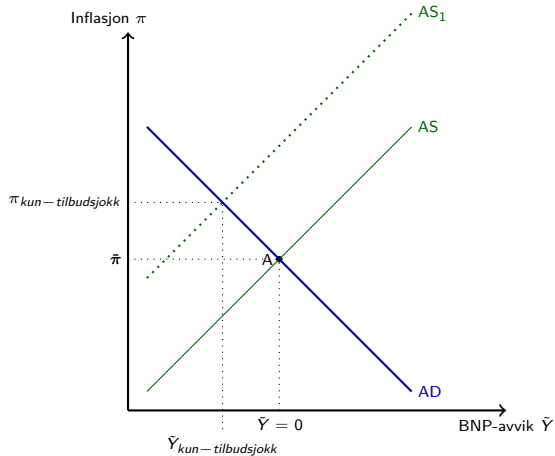
2. Økonomiske prinsipper for tiltak

- 2.1 Staten skal forsikre arbeidstakere, ikke bedrifter
- 2.2 Risikokapital må bære risiko
- 2.3 Universielle ordninger er dyre og lite treffsikre

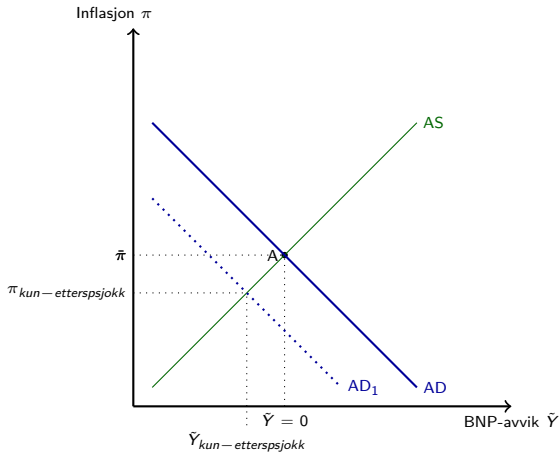
3. Veien videre mot 2025

- 3.1 En økonomi med strukturelle problemer
- 3.2 Mot 2025: Fokus på stukturreformer

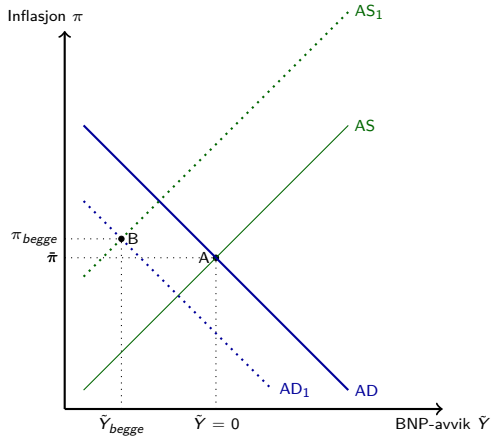

- Tilbudsskift pga smitte(risiko) og smitteverntiltak

- Tilbudsskift pga smitte(risiko) og smitteverntiltak
- Fall i etterspørselen pga smitte(risiko) og smitteverntiltak

- Tilbudsskift pga smitte(risiko) og smitteverntiltak
- Fall i etterspørselen pga smitte(risiko) og smitteverntiltak
- Markant BNP-fall, uklar effekt på inflasjonen

Regjeringens analyser – av smitterverntiltakene

Regjeringens analyser – av smitterverntiltakene

Samfunnsøkonomisk vurdering av smitteverntiltak – covid-19

Rapport fra ekspertgruppe på oppdrag for Helsedirektoratet

7. April 2020

Covid-19 – samfunnsøkonomisk vurdering av smitteverntiltak – andre rapport

Rapport fra ekspertgruppe på oppdrag for Helsedirektoratet

22. mai 2020

Regjeringens analyser – av smitterverntiltakene

Samfunnsøkonomisk vurdering av smitteverntiltak – covid-19

Rapport fra ekspertgruppe på oppdrag for Helsedirektoratet

7. April 2020

Covid-19 – samfunnsøkonomisk vurdering av smitteverntiltak – andre rapport

Rapport fra ekspertgruppe på oppdrag for Helsedirektoratet

22. mai 2020

Holden-utvalgets analyser sammenligner den faktiske situasjonen med koronavirus og smittetiltak med en alternativ situasjon uten koronavirus. Problemet er at man sammenblander effekten av koronasmitten i seg selv med effektene av tiltakene.

Innlegg

Innlegg: Det er alvorlige feil i Holden-utvalgets analyser

Utvalget som belyser samfunnsøkonomiske konsekvenser av krisen, har utelatt to vesentlige forhold som er lite berørt i den norske debatten.

Publisert: 12.05.20 – 15.57 Oppslått: 5 måneder siden

Det er også grunn til å være bekymret over at myndighetene nok en gang skal redde investorer, skriver artikkelforfatterne. (Foto: Per Thranes)

Innlegg

Innlegg: Det er alvorlige feil i Holden-utvalgets analyser

Utvalget som belyser samfunnsøkonomiske konsekvenser av krisen, har utelatt to vesentlige forhold som er lite berørt i den norske debatten.

Publisert: 12.05.20 – 15:57 Oppslått: 5 måneder siden

Det er også grunn til å være bekymret over at myndighetene nok en gang skal redde investorer, skriver artikkelforfatterne. (Foto: Per Thorsen)

Innlegg

Innlegg - Steinar Holden svarer kritikere: Feilslett kritikk av våre analyser

Det er ikke riktig at «Holden-utvalgets analyser sammenligner den faktiske situasjonen med koronavirus og smittetiltak med en alternativ situasjon uten koronavirus.»

Publisert: 14.05.20 – 18:09 Oppslått: 5 måneder siden

Da vi skrev vår rapport, var det like dårliggrunnlag for å assosiasjonssammenligne på bedrifters adferd uten omfattende tiltak. Kanskje vi undervurderte effekten, skriver Steinar Holden. (Foto: Per Thorsen)

Innlegg

Innlegg: Det er alvorlige feil i Holden-utvalgets analyser

Utvalget som belyser samfunnsøkonomiske konsekvenser av krisen, har utelatt to vesentlige forhold som er lite berørt i den norske debatten.

Publisert: 12.05.20 – 15:57 Oppdatert: 5 minutter siden

Det er også grunn til å være bekymret over at myndighetene nok en gang skal redde investorer, skriver artikkelforfatterne. (Foto: Per Thraue)

Innlegg

Innlegg: Angrep er ikke alltid beste forsvar

Publisert: 19.05.20 – 19:47 Oppdatert: 5 minutter siden

Selv uten tiltak ville koronaviruset hatt store konsekvenser for norsk økonomi og fatt folk og bedrifter til å endre adferd, skriver Torfinn Harding og Magne Møgstad i innlegget. Karl Johans gate i Oslo var nester [Mer...](#)

Innlegg

Innlegg - Steinar Holden svarer kritikere: Feilslett kritikk av våre analyser

Det er ikke riktig at «Holden-utvalgets analyser sammenligner den faktiske situasjonen med koronavirus og smittetiltak med en alternativ situasjon uten koronavirus.»

Publisert: 14.05.20 – 18:09 Oppdatert: 5 minutter siden

Da vi skrev vår rapport, var det like dagligvare for å forstå hvordan smitten påvirker husholdninger og bedrifters adferd uten omfattende tiltak. Kanskje vi undervurderte effekten, skriver Steinar Holden. (Foto: Per Thraue)

Innlegg

Innlegg: Det er alvorlige feil i Holden-utvalgets analyser

Utvalget som belyser samfunnsøkonomiske konsekvenser av krisen, har utelatt to vesentlige forhold som er lite berørt i den norske debatten.

Publisert: 12.05.20 – 15:57 Oppdatert: 5 minutter siden

Det er også grunn til å være bekymret over at myndighetene nok en gang skal redde investorer, skriver artikkelforfatterne. (Foto: Per Thrane)

Innlegg

Innlegg: Angrep er ikke alltid beste forsvar

Publisert: 19.05.20 – 19:47 Oppdatert: 5 minutter siden

Selv uten tiltak ville koronaviruset hatt store konsekvenser for norsk økonomi og fått folk og bedrifter til å endre adferd, skriver Torfinn Harding og Magne Mognstad i innlegget. Karl Johans gate i Oslo var nester. (Foto: Mør...

Innlegg

Innlegg - Steinar Holden svarer kritikere: Feilsatt kritikk av våre analyser

Det er ikke riktig at «Holden-utvalgets analyser sammenligner den faktiske situasjonen med koronavirus og smittetilfalle med en alternativ situasjon uten koronavirus.»

Publisert: 14.05.20 – 18:09 Oppdatert: 5 minutter siden

Da vi skrev vår rapport, var det like dårlig venting for å anta hvordan smitten påvirker husstander og bedrifters adferd uten omfattende tiltak. Kanskje vi undervurderte effekten, skriver Steinar Holden. (Foto: Per Thrane)

Innlegg

Steinar Holden svarer kritikere av utvalgsarbeid: Må bygge kritikk på riktig gjengivelse av rapporten

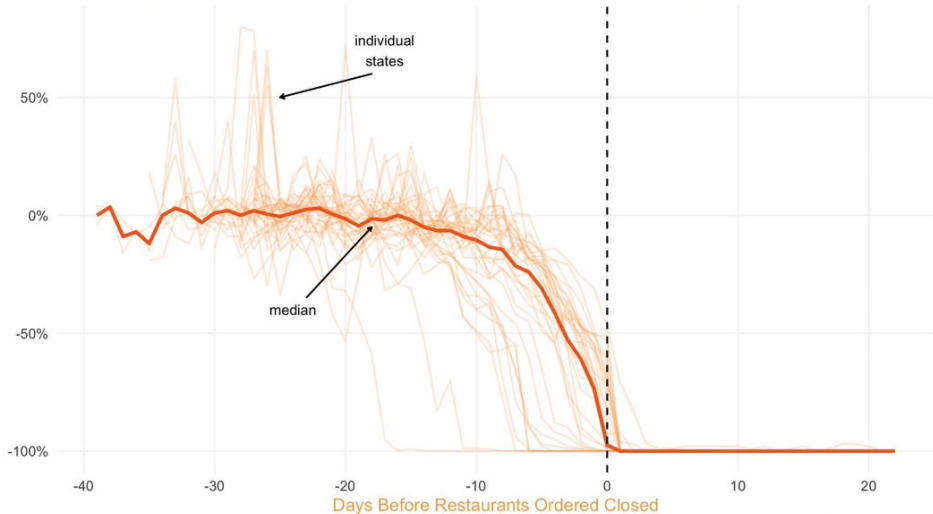
Publisert: 27.05.20 – 12:32 Oppdatert: 5 minutter siden

Vi kan ha undervurdert effekten av koronaviruset på nordmenns adferd, skriver Steinar Holden i innlegget. (Foto: Skipulj Bahmer Vold)

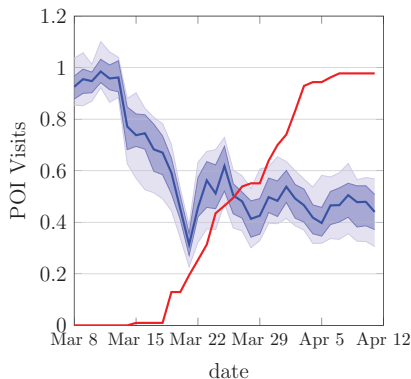
The Day Before Closures, Restaurant Reservations Had Fallen 73 Percent on Average

Percent change in 2020 OpenTable reservations in 37 states compared to same day 2019

Kilde: Twitter June 1 2020/Open Table Restaurant bookings

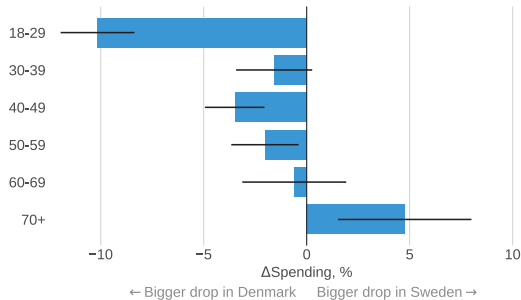
Source: OpenTable

Notes: Visits to Points of Interest in SafeGraph's "Weekly Patterns" Covid-19 Response Dataset. We sum daily visits within each state and express them relative to the same day during baseline week (first week of March 2020). We plot the median (min, max, ... across states) decline relative to baseline at any given day. The solid blue line is the median. The dark shade is 10% – 90% interval, and the light shade is min-max interval. The solid red line is the percent of the population subject to stay-at-home or shelter-in-place orders. The population subject to these orders is based on authors' own calculations using <https://www.nytimes.com/interactive/2020/us/coronavirus-stay-at-home-order.html>.

Figure 1: Declining Activity, Early and Everywhere

Figure 4: Effect of the shutdown by age group. The figure shows the effect of the shutdown on total spending by age group, a measure of COVID-19 disease risk. Age-specific estimates of the shutdown effect are calculated as the difference between the estimated drop in consumer spending among that age group in Denmark and Sweden, with the Swedish sample weighted to match the socio-demographic composition of the Danish sample. Weights are based on 6 age groups (ages 18-29, 30-39, 40-49, 50-59, 60-69, and 70+), sex, and quartiles of purchasing power parity (PPP) adjust permanent income. Confidence bounds at the 95% level (black vertical lines) are based on robust standard errors. Estimates of the country-specific effects on total spending for each age group are provided in Figure A4 in the Appendix.

Kilde: Andersen et al. (2020)

- ▶ Goolsbee and Syverson (2020): “Fear, lockdown, and diversion”
 - ▶ hvordan skille effekten av frykt for viruset vs. myndighetenes tiltak?
 - ▶ Kundebesøk i 2+ mill. forretninger, 45 millioner mobiltelefonbrukere, finmasket data på lokale smitteverntiltak i 3000+ “fylker”
 - ▶ Ideen er at virussituasjonen, helsevesenet, frykten hos befolkningen og andre forhold gjøres “like”
⇒ **Total reduksjon i aktivitet på 60%; offentlige tiltakene forklarer omtrent en tiendedel**

- ▶ Goolsbee and Syverson (2020): “Fear, lockdown, and diversion”
 - ▶ hvordan skille effekten av frykt for viruset vs. myndighetenes tiltak?
 - ▶ Kundebesøk i 2+ mill. forretninger, 45 millioner mobiltelefonbrukere, finmasket data på lokale smitteverntiltak i 3000+ “fylker”
 - ▶ Ideen er at virussituasjonen, helsevesenet, frykten hos befolkningen og andre forhold gjøres “like”
⇒ **Total reduksjon i aktivitet på 60%; offentlige tiltakene forklarer omtrent en tiendedel**

- ▶ Chetty et al. (2020): covid-19, stab. policies, spending and employment
 - ▶ folk kuttet tjenester som krever personlig kontakt (frisør tj. osv.)
 - ▶ forbruket ute falt sterkt i omr. m. høye infeksjonsrater og høye inntekter
 - ▶ tiltakene gjort liten forskjell for økonomien
⇒ **Relativt velstående folk har lagt stor vekt på helsefarene i forbindelse med covid-19 pandemien**

- ▶ Goolsbee and Syverson (2020): “Fear, lockdown, and diversion”
 - ▶ hvordan skille effekten av frykt for viruset vs. myndighetenes tiltak?
 - ▶ Kundebesøk i 2+ mill. forretninger, 45 millioner mobiltelefonbrukere, finmasket data på lokale smitteverntiltak i 3000+ “fylker”
 - ▶ Ideen er at virussituasjonen, helsevesenet, frykten hos befolkningen og andre forhold gjøres “like”
⇒ **Total reduksjon i aktivitet på 60%; offentlige tiltakene forklarer omtrent en tiendedel**

- ▶ Chetty et al. (2020): covid-19, stab. policies, spending and employment
 - ▶ folk kuttet tjenester som krever personlig kontakt (frisørtj. osv.)
 - ▶ forbruket ute falt sterkt i omr. m. høye infeksjonsrater og høye inntekter
 - ▶ tiltakene gjort liten forskjell for økonomien
⇒ **Relativt velstående folk har lagt stor vekt på helsefarene i forbindelse med covid-19 pandemien**

- ▶ Allcott et al. (2020): Temporal and Geographic Variation in Pandemic
 - ▶ modest policy effects, most social distancing driven by voluntary responses
 - ▶ neither policy nor voluntary social dist. explain much of geographic var.
 - ▶ city characteristics like population and density matter most

Hvis mye av den økonomiske nedgangen skyldes smitte(risiko), vil det være...

- ▶ mindre effekt av smitteverntiltakene på smitte og økonomien enn antydnet
- ▶ mindre effekt av økonomiske tiltak på husholdningers og bedrifters adferd

Hvis mye av den økonomiske nedgangen skyldes smitte(risiko), vil det være...

- ▶ mindre effekt av smitteverntiltakene på smitte og økonomien enn antydnet
- ▶ mindre effekt av økonomiske tiltak på husholdningers og bedrifters adferd

Regjeringen har respondert kontant:

Budsjettimpuls [i 2020] på 4,5 pst. av BNP Fastlands-Norge, høyeste målt (over femti år) (Nasjonalbudsjettet 2021, av 25/9-2020)

Hvis mye av den økonomiske nedgangen skyldes smitte(risiko), vil det være...

- ▶ mindre effekt av smitteverntiltakene på smitte og økonomien enn antydnet
- ▶ mindre effekt av økonomiske tiltak på husholdningers og bedrifters adferd

Regjeringen har respondert kontant:

Budsjettimpuls [i 2020] på 4,5 pst. av BNP Fastlands-Norge, høyeste målt (over femti år) (Nasjonalbudsjettet 2021, av 25/9-2020)

Men hva om selregulering gjør at ekspansiv utgiftspolitikkk ikke gir økt etterspørsel?

Figur 2. Nettofinansinvestering som andel av BNP

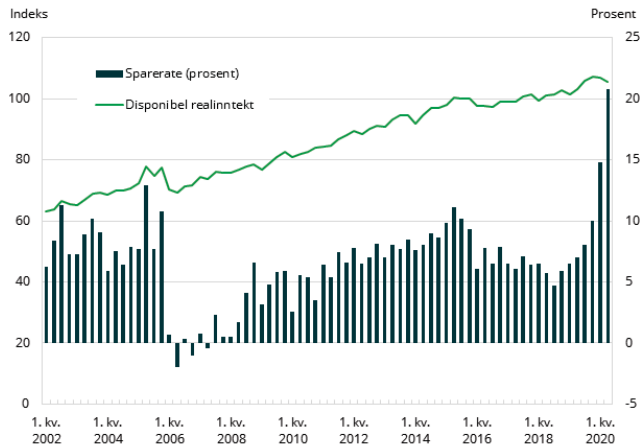

Kilde: Nasjonalregnskap, Statistisk sentralbyrå.

Kilde: SSB

- ▶ Høy offentlig sparing og lav privat sparing på 2000-tallet, covid bryter mønsteret
- ▶ Overføringer til privat sektor ga økt sparing, ikke mer etterspørsel
- ▶ Keynesiansk etterspørselslogikk er (enda mer) misvisende (enn vanlig)

Disponibel realinntekt. Sesongjustert. 2017 = 100. Sparerate. Sesongjustert

Kilde: Statistisk Sentralbyrå

Kilde: SSB

Problematisk med ekspansive finanspolitiske tiltak som ikke virker fordi...

- ▶ Skattefinansieringskostnader er potensielt høye:
 - ▶ For eksempel: folk vil jobbe mindre når de må betale skatt: kostnad i form av tapt produksjon
 - ▶ I Norge har et offentlig utvalg foreslått at ekstrakostnaden er 20 øre per krone
 - ▶ Nobelprisvinner i samfunnsøkonomi James Heckman legger til grunn 50 øre per krone
 - ▶ Holdenutvalget antar implisitt at det ikke er noen ekstrakostnad
- ▶ Fordeling mellom generasjoner
- ▶ Kan forrykke balansen mellom privat og offentlig sektor ytterligere:
Nedgangskonjunkturer har ført til varige økninger i offentlig forbruk i Norge (Harding, 2020)

Plan

1. Forståelsen av krisen

1.1 Utgangspunktet

1.2 Selvregulering

1.3 Inntektssikringen skiftet formue fra offentlig til privat sektor

1.4 Kostnader ved bruk av offentlige midler

2. Økonomiske prinsipper for tiltak

2.1 Staten skal forsikre arbeidstakere, ikke bedrifter

2.2 Risikokapital må bære risiko

2.3 Universielle ordninger er dyre og lite treffsikre

3. Veien videre mot 2025

3.1 En økonomi med strukturelle problemer

3.2 Mot 2025: Fokus på stukturreformer

Fra Nasjonalbudsjettet 2021:

Tabell 1.1 Økonomiske tiltak for 2020 som er vedtatt eller foreslått i møte med pandemien. Mrd. Kroner

	Bevilgning 2020
<i>Tiltak overfor bedrifter</i>	<i>66,1</i>
Motvirke inntektsbortfall for bedrifter mv. ¹	34,8
Kompensasjonsordning for bedrifter med stor omsetningssvikt.....	7,0
Luftfartssektoren, inkl. tapsavsetning til garantiordning.....	14,3
Tapsavsetning, statlig lånegarantiordning via bankene.....	10,0
<i>Utvidelser av inntektssikringsordninger for personer</i>	<i>16,5</i>
<i>Øvrige kompensasjonsordninger</i> ²	<i>11,1</i>
<i>Tiltak for sektorer med samfunnskritiske oppgaver</i> ³	<i>25,4</i>
<i>Andre tiltak</i>	<i>7,2</i>
<i>Sum økonomiske tiltak</i>	<i>126,3</i>

¹ Omfatter bl.a. redusert lønnsplikt for arbeidsgivere ved permittering, redusert arbeidsgiveransvar for omsorgspenger og koronarelatert sykefravær, midlertidige skatte- og avgiftslettelser og ordningen med støtte til å ta permitterte tilbake i jobb.

² Omfatter bl.a. kompensasjon for kultur, frivillighet og idrett, og kompensasjon til riksveiferjene og tog- og kollektivtransporten.

³ Omfatter bl.a. bevilgninger til helsesektoren, kommunene, politiet og NAV.

Kilde: Finansdepartementet.

Fra Nasjonalbudsjettet 2021:

Tabell 1.1 Økonomiske tiltak for 2020 som er vedtatt eller foreslått i møte med pandemien. Mrd. Kroner

	Bevilgning 2020
<i>Tiltak overfor bedrifter</i>	<i>66,1</i>
Motvirke inntektsbortfall for bedrifter mv. ¹	34,8
Kompensasjonsordning for bedrifter med stor omsetningssvikt.....	7,0
Luftfartssektoren, inkl. tapsavsetning til garantiordning.....	14,3
Tapsavsetning, statlig lånegarantiordning via bankene.....	10,0
<i>Utvidelser av inntektssikringsordninger for personer</i>	<i>16,5</i>
<i>Øvrige kompensasjonsordninger</i> ²	<i>11,1</i>
<i>Tiltak for sektorer med samfunnskritiske oppgaver</i> ³	<i>25,4</i>
<i>Andre tiltak</i>	<i>7,2</i>
<i>Sum økonomiske tiltak</i>	<i>126,3</i>

¹ Omfatter bl.a. redusert lønnsplikt for arbeidsgivere ved permittering, redusert arbeidsgiveransvar for omsorgspenger og koronarelatert sykefravær, midlertidige skatte- og avgiftslettelser og ordningen med støtte til å ta permitterte tilbake i jobb.

² Omfatter bl.a. kompensasjon for kultur, frivillighet og idrett, og kompensasjon til riksveiferjene og tog- og kollektivtransporten.

³ Omfatter bl.a. bevilgninger til helsesektoren, kommunene, politiet og NAV.

Kilde: Finansdepartementet.

I tillegg kommer:

1. **automatiske stabilisatorer** (inntektssikringsordninger og skatteordninger)
2. **midlertidige skatteendringer for petroleumsvirksomheten** (115 mrd. 2020-2021, 8 mrd. på sikt)

Fra Nasjonalbudsjettet 2021:

Tabell 1.1 Økonomiske tiltak for 2020 som er vedtatt eller foreslått i møte med pandemien. Mrd. Kroner

	Bevilgning 2020
<i>Tiltak overfor bedrifter</i>	<i>66,1</i>
Motvirke inntektsbortfall for bedrifter mv. ¹	34,8
Kompensasjonsordning for bedrifter med stor omsetningssvikt.....	7,0
Luftfartssektoren, inkl. tapsavsetning til garantiordning.....	14,3
Tapsavsetning, statlig lånegarantiordning via bankene.....	10,0
<i>Utdelelser av inntektssikringsordninger for personer</i>	<i>16,5</i>
<i>Øvrige kompensasjonsordninger</i> ²	<i>11,1</i>
<i>Tiltak for sektorer med samfunnskritiske oppgaver</i> ³	<i>25,4</i>
<i>Andre tiltak</i>	<i>7,2</i>
<i>Sum økonomiske tiltak</i>	<i>126,3</i>

¹ Omfatter bl.a. redusert lønnsplikt for arbeidsgivere ved permittering, redusert arbeidsgiveransvar for omsorgspenger og koronarelatert sykefravær, midlertidige skatte- og avgiftslettelser og ordningen med støtte til å ta permitterte tilbake i jobb.

² Omfatter bl.a. kompensasjon for kultur, frivillighet og idrett, og kompensasjon til riksveiferjene og tog- og kollektivtransporten.

³ Omfatter bl.a. bevilgninger til helsesektoren, kommunene, politiet og NAV.

Kilde: Finansdepartementet.

I tillegg kommer:

1. **automatiske stabilisatorer** (inntektssikringsordninger og skatteordninger)
2. **midlertidige skatteendringer for petroleumsvirksomheten** (115 mrd. 2020-2021, 8 mrd. på sikt)

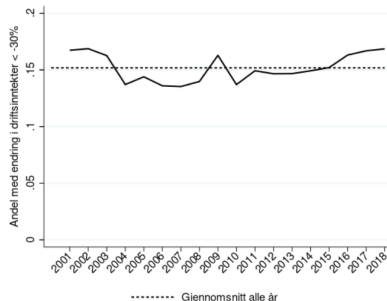
- ▶ Uklart hvilke samfunnsøkonomiske prinsipper som ligger bak disse tiltakene
- ▶ Personer vs. bedrifter?
- ▶ Innslag av store gjennomslag for særinteresser?

- ▶ Viktig prinsipp: Staten bør forsikre folk
 - ▶ Risikoaverse
 - ▶ Imperfekte forsikringsmarkeder

- ▶ Annet viktig prinsipp: Risikokapital må bære risiko
 - ▶ Incentiveeffekter: Eiere gjøre bedre valg hvis de må også ta nedsiden
 - ▶ Fordelingseffekter
 - ▶ Moralsk hasard
 - ▶ 10-12 gode år siden forrige bailout, som også var ekstraordinær...

- ▶ Annet viktig prinsipp: Risikokapital må bære risiko
 - ▶ Insentiveffekter: Eiere gjøre bedre valg hvis de må også ta nedsiden
 - ▶ Fordelingseffekter
 - ▶ Moralsk hasard
 - ▶ 10-12 gode år siden forrige bailout, som også var ekstraordinær...
- ▶ Men bør ikke staten forhindre konkurser?
 - ▶ Kapital og lånemarkedet synes velfungerende og bør være tilstrekkelig for mellomstore og store bedrifter
 - ▶ Små bedrifter kan ha begrenset kreditttilgang, men få gaseller; i hovedsak mindre produktive og betaler lavere lønninger
 - ▶ Kreativ destruksjon: Avgjørende for å frigjøre ressurser til nye og mer lønnsomme og produktive virksomheter
 - ▶ Liten grunn til å tro staten finner vinnerene

Eksempel 1: Inframarginale bedrifter

- 15% av bedriftene ville kvalifisert for kontantstøtteordningen i et typisk år

Eksempel 2: Inframarginale arbeidere, Natvik et al.

- ▶ Hvem skal forsikres?
- ▶ Vanskelig å finne de på marginen
- ▶ Hvorfor avvike fra etablerte ordninger som har “egenandeler” (bedriften betaler noe, ikke full kompensasjon til arbeiderne)
- ▶ Hvorfor subsidiere lønninger og ikke gi arbeidsledighetstrygd?

Eksempel 2: Inframarginale arbeidere, Natvik et al.

- ▶ Hvem skal forsikres?
- ▶ Vanskelig å finne de på marginen
- ▶ Hvorfor avvike fra etablerte ordninger som har “egenandeler” (bedriften betaler noe, ikke full kompensasjon til arbeiderne)
- ▶ Hvorfor subsidiere lønninger og ikke gi arbeidsledighetstrygd?
 - ▶ Ledighet kan gi langsiktige kostnader? Forholdsvis små: $\sim 10\%$ av lønn
 - ▶ Konkurser er dyrt? Realressursene er intakte

Plan

1. Forståelsen av krisen

- 1.1 Utgangspunktet
- 1.2 Selvregulering
- 1.3 Inntektssikringen skiftet formue fra offentlig til privat sektor
- 1.4 Kostnader ved bruk av offentlige midler

2. Økonomiske prinsipper for tiltak

- 2.1 Staten skal forsikre arbeidstakere, ikke bedrifter
- 2.2 Risikokapital må bære risiko
- 2.3 Universielle ordninger er dyre og lite treffsikre

3. Veien videre mot 2025

- 3.1 En økonomi med strukturelle problemer
- 3.2 Mot 2025: Fokus på stukturreformer

- ▶ Stagnasjon i realdisponibel inntekt
- ▶ Lav produktivitetsvekst
- ▶ Lavere sysselsettingsandel, økende utenforskap, større andel på stønader
- ▶ Ekspansjon i offentlig ressursbruk, % av fastlands BNP, 2007-2019:
 - ▶ Offentlig konsum: 24% → 29%
 - ▶ Offentlige investeringer: 5% → 7%
 - ▶ Offentlige utgifter: 54% → 61%
- ▶ Krevende å få til betydelige strukturreformer: Pengerikelighet har begrenset presset for prioritering og samfunnsøkonomisk lønnsomhet
- ▶ Bevegelse mot aktiv næringspolitikk (og norsk selvberging)

- ▶ Fokus bør være på generelle rammebetingelser, ikke på motkunjunkturpolitikk, aktiv næringspolitikk og nye månelandinger

- ▶ Fokus bør være på generelle rammebetingelser, ikke på motkunjunkturpolitikk, aktiv næringspolitikk og nye månelandinger
- ▶ Arbeidsmarkedet
 - ▶ Insentiver til å arbeide: Gjerne tilbudet og ikke etterspørselen som er problemet
 - ▶ Uførereform langt på overtid (ref stor forskningslitteratur)
 - ▶ Økt fleksibilitet i arbeidslivet (deltid, midlertidige stillinger, stillingsvern)
 - ▶ Kritisk gjennomgang av lønnssettingen i en tid med raske teknologiske endringer og flytende valutakurs

- ▶ Fokus bør være på generelle rammebetingelser, ikke på motkunjunkturpolitikk, aktiv næringspolitikk og nye månelandinger
- ▶ Arbeidsmarkedet
 - ▶ Insentiver til å arbeide: Gjerne tilbudet og ikke etterspørselen som er problemet
 - ▶ Uførereform langt på overtid (ref stor forskningslitteratur)
 - ▶ Økt fleksibilitet i arbeidslivet (deltid, midlertidige stillinger, stillingsvern)
 - ▶ Kritisk gjennomgang av lønnssettingen i en tid med raske teknologiske endringer og flytende valutakurs
- ▶ Offentlige investeringer
 - ▶ Investeringer i human- og realkapital
 - ▶ Fokus på kost-nytte (ref. produktivitetskommisjonen)

- ▶ Fokus bør være på generelle rammebetingelser, ikke på motkunjunkturpolitikk, aktiv næringspolitikk og nye månelandinger
- ▶ Arbeidsmarkedet
 - ▶ Insentiver til å arbeide: Gjerne tilbudet og ikke etterspørselen som er problemet
 - ▶ Uførereform langt på overtid (ref stor forskningslitteratur)
 - ▶ Økt fleksibilitet i arbeidslivet (deltid, midlertidige stillinger, stillingsvern)
 - ▶ Kritisk gjennomgang av lønnssettingen i en tid med raske teknologiske endringer og flytende valutakurs
- ▶ Offentlige investeringer
 - ▶ Investeringer i human- og realkapital
 - ▶ Fokus på kost-nytte (ref. produktivitetskommisjonen)
- ▶ Skille offentlige goder fra offentlig betaling/produksjon av private goder
 - ▶ Betalingsvillighet?
 - ▶ Stor del av BNP vi ikke kjenner prisen på
- ▶ Universelle ordninger er dyrt, lite treffsikkert, og har lav avkastning

- Allcott, H., L. Boxell, J. C. Conway, B. A. Ferguson, M. Gentzkow, and B. Goldman (2020). What explains temporal and geographic variation in the early us coronavirus pandemic? Technical report, National Bureau of Economic Research.
- Andersen, A. L., E. T. Hansen, N. Johannesen, and A. Sheridan (2020). Pandemic, shutdown and consumer spending: Lessons from scandinavian policy responses to covid-19. *arXiv preprint arXiv:2005.04630*.
- Chetty, R., J. N. Friedman, N. Hendren, M. Stepner, and T. O. I. Team (2020, June). How did covid-19 and stabilization policies affect spending and employment? a new real-time economic tracker based on private sector data. Working Paper 27431, National Bureau of Economic Research.
- Farboodi, M., G. Jarosch, and R. Shimer (2020, April). Internal and external effects of social distancing in a pandemic. Working Paper 27059, National Bureau of Economic Research.
- Goolsbee, A. and C. Syverson (2020). Fear, lockdown, and diversion: Comparing drivers of pandemic economic decline 2020. Technical report, National Bureau of Economic Research.
- Harding, T. (2020). Kommentar til nasjonalbudsjettet 2021 i samfunnsøkonomen nr. 5: Covid-19 synliggjør utfordringer ved det norske finanspolitiske rammeverket.